

Universitat de Barcelona
Facultat de Formació del Professorat
Departament de Didàctica de les Ciències Socials

L'AVALUACIÓ DE CORRECCIÓ OBJECTIVA
COM A INSTRUMENT DIDÀCTIC PER A
L'EFICIÈNCIA EN L'APRENTATGE
DE LA HISTÒRIA

TESI DOCTORAL

YOLANDA INSA SAURAS

Director: CRISTÒFOL-A. TREPAT I CARBONELL

Barcelona, 2008

ANNEXOS

ANNEX 2:

Bases per a

formular preguntes de

correcció objectiva i

models de preguntes

BASES PER A FORMULAR PREGUNTES DE CORRECCIÓ OBJECTIVA

1. **Definició d'avaluació:** *obtenció d'informació per emetre judicis i prendre decisions*¹

2. En funció d'aquesta **recerca** hem de:

- a) **Construir** una eina que ens permeti obtenir informació del domini final de cada tema de la matèria d'Història de manera contínua a partir de la qual puguem emetre un judici de nivell expressat en nombres de 0 a 10. No hi ha, en aquest cas, decisions comunes. Cada prova de correcció objectiva tindrà 20 preguntes.
- b) **Utilitzar** aquesta eina com a activitat d'estímul a un estudi més constant del que sol ser habitual de mitjana en el cas de la Història (utilització dins d'un marc de tres a quatre setmanes com a màxim).

3. Per tal de construir l'eina **cal fixar:**

- a) **L'univers de contingut**, és a dir, respecte de quin contingut s'elaboren les preguntes (temari a especificar)
- b) L'establiment dels **estils d'aprenentatge**, és a dir, la concreció específica i clara de com l'alumnat formula el que sap.
- c) Els **graus de dificultat** de cada prova (de cada bloc de 10 preguntes)

4. **Proposta d'univers de contingut general:**

BLOC 1: CONCEPTES ESTRUCTURANTS I PREHISTÒRIA	
Prova	Contingut
1	Cronologia, divisió de la Història, concepte i distinció de fonts (primàries-secundàries, escrites-no escrites)
2	Procés d'hominització i prehistòria

¹ Extreta de Terry D. TENBRINCK: *Evaluación. Guía práctica para profesores*. Madrid: Narcea, 1998.

BLOC 2: ANTIC EGIPTO, MESOPOTÀMIA i ANTIGA GRÈCIA	
Prova	Contingut
3	Antic Egipte i Mesopotàmia
4	Grècia

BLOC III: ROMA i ROMA a CATALUNYA	
Prova	Contingut
5	Roma (en general: origen, expansió, estructura social i política, religió, art...)
6	Roma a Catalunya (ibers, grecs i fenicis, raons de l'ocupació, romanització i arribada del cristianisme)

5. Estils d'aprenentatge.

A la pregunta què vol dir "saber història" es proposa concretar els següents graus de qualitat de la manifestació del seu coneixement:

Graus progressius de qualitat en la manifestació del coneixement
La informació (o coneixement-informació).
La comprensió (o coneixement-comprensió)
L'aplicació.
4. Síntesi i avaluació (en el sentit aquesta darrera d'emissió de judicis de valor).

El sentit dels quals s'explicita a continuació:

Definició dels nivells de qualitat de l'aprenentatge	
1. Informació	Identificar i recordar fets, hipòtesis, teories, conceptes, terminologies i convencions científiques.
2. Comprensió	Comprendre coneixements científics i les seves relacions manifestades en la capacitat de l'alumnat per explicar i interpretar la informació presentada i per expressar-la de diferents maneres
3. Aplicació	Aplicar el coneixement científic a noves situacions. Implica que l'alumnat és capaç de seleccionar entre els coneixements que posseeix aquells que són adequats per resoldre noves
4. Síntesi-avaluació	Analitzar, sintetitzar o avaluar (en el sentit d'emissió de judicis de valor) informació científica. Implica la descomposició de la informació en les seves parts constituents (anàlisi) i la seva reorganització en una nova estructura (síntesi).

De manera, si més no provisional, es proposa la següent aplicació a la matèria d'Història:

Grau de qualitat en la manifestació del coneixement històric	
Coneixement-informació	<ul style="list-style-type: none"> • Cronologia • Identificació de fets històrics • Localització de fets històrics • Identificació de noms i conceptes històrics
Comprensió i aplicació	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicació de vocabulari històric • Identificació de causes i efectes • Establiment de relacions conceptuals • Identificació d'idees principals en fonts establint-ne relacions • Identificació i explicació de continuïtats i canvis
Síntesi i avaluació	<ul style="list-style-type: none"> • Identificació de diferents interpretacions o de diverses emissions de judicis de valor

PRIMERA CONCLUSIÓ (si s'escau)

Cadascuna de les 6 proves de correcció objectiva constarà, al seu torn, de 20 preguntes. Aquestes preguntes hauran de combinar la verificació del coneixement informació, la comprensió i aplicació, i la síntesi i avaluació de la part del contingut sobre el qual es redactin. Alhora hauran de contenir de 6 preguntes considerades fàcils, 8 preguntes de mitjana dificultat, i de 6 preguntes considerades més complexes i difícils.

NOTES PER A L'ELABORACIÓ DE PROVES OBJECTIVES

1. Vocabulari tècnic.

Peu de pregunta o pregunta

1.¿Quin dels fets que esmentem a continuació s'esdevé al voltant del 3.000 aC i justifica que els historiadors considerin aquesta data significativament com el final de la Prehistòria i l'inici a l'Edat Antiga?

- a) L'aparició del *homo sapiens* → Distractor
- b) El descobriment de la metal·lúrgia del ferro → Distractor
- c) El descobriment i utilització de l'escriptura → Resposta
- d) La construcció de les gran piràmides i dels zigurats → Distractor

<p>Peu de la pregunta: l'enunciat Resposta: l'ítem correcte Distractors: ítems no correctes</p>
--

2. Normes per a la redacció de preguntes, respostes i distractors de correcció objectiva

- Cal distribuir aleatòriament de l'alternativa o alternatives correctes. És a dir, que no sempre la resposta ha d'estar al tercer lloc.
- La resposta no ha de ser més llarga ni ha d'estar més ben construïda que els distractors. Els distractors han de tenir la mateixa probabilitat de certesa aparent per la forma que la resposta.
- Totes les opcions han de ser creïbles.
- Evitar l'ús de "cap de les anteriors" o "totes les anteriors".
- Cada pregunta ha d'estar relacionada amb un resultat d'aprenentatge important i relacionada amb un objectiu operatiu o tipus d'aprenentatge
- El peu de pregunta o pregunta ha de tenir sentit complet.

3. Estructura de les proves dins d'aquesta recerca.

- Cada prova tindrà 20 preguntes.
- Cada pregunta tindrà:
  - a) 3 distractors
  - b) 1 sola resposta
- Es podran utilitzar un nombre de possibilitats d'afirmacions diverses a propòsit d'una font. Tanmateix la tria final de possibilitats de contesta s'ha de limitar a 4 (3 distractors i 1 resposta correcta).

4. Procés de redacció de les preguntes, resposta i distractors

- a) Identificar el contingut sobre el qual redactarem la pregunta
  - b) Prendre la decisió del grau de dificultat (fàcil, mitjana de dificultat, difícil)
  - c) Prendre la decisió sobre la tipologia (directa, a partir d'una font, etc.)
  - d) Validar les preguntes: proposar la lectura i solució de les proves a dos o tres alumnes i verificar que entenen el que es diu i el temps que triguen a respondre.
-

MODELS DE PREGUNTES DE CORRECCIÓ OBJECTIVA

1. Exemple de pregunta fàcil i de resposta directa. Estil d'aprenentatge: coneixement-informació. Aspecte: cronologia

2. *¿Quin dels fets que esmentem a continuació s'esdevé al voltant del segle **XII aC** i justifica que els historiadors i historiadores considerin aquest any significativament com el final i l'inici respectivament de dues etapes importants de la Història de Grècia (pas de l'etapa prehel·lènica a l'etapa hel·lènica).*

- a) L'arribada dels aqueus al Peloponès
- b) La caiguda de la civilització minoica
- c) Les guerres mèdiques
- d) La guerra de Troia

2. Exemple de pregunta de dificultat mitjana-fàcil i de resposta indirecta. Estil d'aprenentatge: coneixement-comprensió (l'alumnat ha d'establir relacions entre conceptes)

5. *Relaciona el concepte amb la seva definició correcta tot indicant quina de les opcions encapçalada amb lletres és veritable.*

1b, 2e, 3d, 4a

c) 1d, 2e, 3d, 4c

b) 1b, 2e, 3d, 4c

d) 1a, 2b, 3d, 4c

CONCEPTE	DEFINICIÓ
1. Esclavisme	a) conflicte bèl·lic entre bàndols de la mateixa nació.
2. Senat	b) Sistema econòmic basat en el treball de persones que no són lliures perquè són propietat d'una altra persona.
3. Província	c) Procés a través del qual es adopten la cultura romana poble dominats o ocupats pels romans.
4. Romanització	d) Cadascuna de les grans divisions territorials de l'Imperi e) Institució de l'Antiga Roma formada pels tres-cents caps de les famílies patrícies

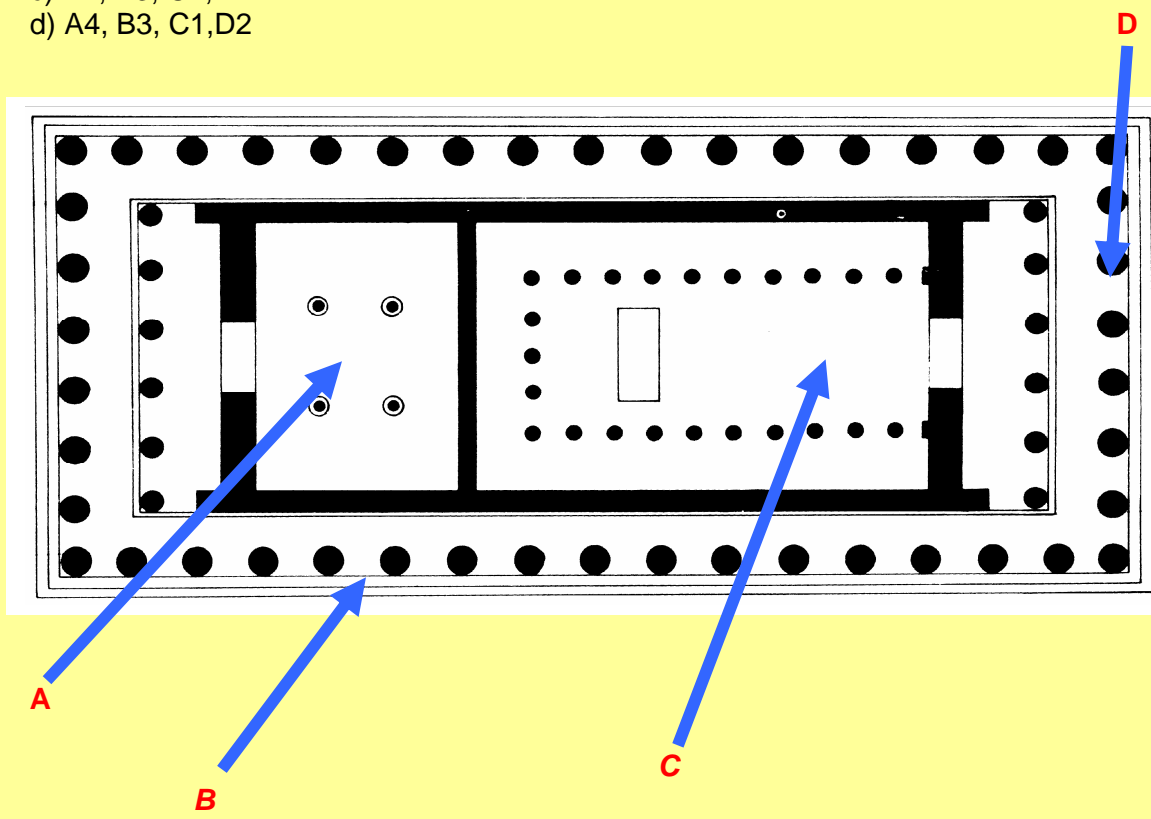
Nota: *Observi's que es deixa una definició més per tal d'evitar que es pugui aparellar la darrera per exclusió.*

3. Exemple de pregunta de dificultat alta a partir de fonts de diversa naturalesa. Estil d'aprenentatge: coneixement de comprensió i aplicació. (L'alumnat ha d'aplicar el vocabulari històric i ha d'identificar idees principals en fonts establint-hi algun tipus de relació alhora que ha de fer emergir informació prèvia que posseeix).

Assenyalta sobre la planta del temple grec les parts següents: NAOS, PRONAOS, OPISTÒDOM, PERISTIL. Indica la sèrie correcta.

A	1. Naos
B	2. Pronaos
C	3. Peristil
D	4. Opistòdom

- a) A1, B2, C4, D3
- b) A3, B2, C1, D4
- c) A2, B3, C4, D1
- d) A4, B3, C1, D2

Exemple d'utilització d'una font per redactar-hi dues preguntes. Estil d'aprenentatge: coneixement-comprensió i aplicació. (identificació d'idees en fonts, relació, aplicació de

vocabulari històrica, identificació de causes, etc.). Dificultat mitjana-alta. (nivell segon de Batxillerat).

8. Observa les dades de la font A. Digues quina o quines de les afirmacions que es fan a continuació respecte d'aquesta font són correctes. Marca una de les opcions encapçalades per lletres

- a) Només la 1 és certa
 b) Només la 2 és certa
 c) La 1 i la 2 són certes
 d) Cap de les dues

Font A

Evolució de la població absoluta a Espanya i Catalunya				
Anys	1900	1910	1920	1930
Catalunya	1 966 382	2 084 868	2 344 710	2 790 109
Habitants/km ²	48,6	51,5	58,0	69,0
Espanya	18.594. 405	19.927.150	21.303.162	23.563.867
Habitants/ km ²	336,8	39,4	42,2	46,6

Font: *Els censos* (Reelaboració) A partir de les dades d'E.Arija Rivarés: *Geografía de España*. Espasa-Calpe, Vol. II, 1973. Pp.118, 119 i 121)

- 1) *Durant els primers 30 anys del segle XX Catalunya sempre va tenir més densitat que el conjunt d'Espanya*
 2) *La densitat de població de Catalunya va créixer a un ritme superior a la del conjunt d'Espanya*

9. Quina o quines de les raons esmentades a continuació expliquen les diferències en la densitat de població entre Catalunya i el conjunt d'Espanya i el ritme de la seva evolució? Marca una de les opcions encapçalada amb lletres.

- a) 1 i 4
 b) 2 i 4
 c) Només la 4
 d) Només la 3

- 1) *L'increment de la producció agrària a Catalunya va atreure mà d'obra procedent d'altres indrets d'Espanya, cosa que explica l'augment del ritme de la densitat catalana respecte de l'Espanyola.*
 2) *L'increment de la producció agrària a Espanya va tenir com a conseqüència l'increment de la natalitat al país mentre que l'expansió industrial de Catalunya va provocar l'efecte contrari. Aquestes dues circumstàncies explicarien l'increment del ritme de densitat d'Espanya respecte de Catalunya*
 3) *Catalunya i Euskadi eren les úniques zones industrialitzades de l'estat espanyol. Aquest fet, juntament amb l'increment de la demanda de productes industrials dels anys 1915-18, va provocar que la indústria catalana necessités mà d'obra. Això, al seu torn, va constituir un factor d'atracció cap a Catalunya d'un bon nombre d'emigrants. Això explica l'augment de la densitat de Catalunya per damunt de la mitjana espanyola.*
 4) *Catalunya juntament amb Euskadi van ser les úniques zones industrials durant els primers trenta anys del segle XX. Com ja és conegut a les zones on es viuen processos d'industrialització la natalitat sol baixar respecte de les zones de tradició econòmica agrària. Això explica que Catalunya mantingui durant els primers trenta anys del segle una densitat inferior a la del conjunt d'Espanya.*

Exemple d'utilització d'una font textual per plantejar preguntes. Dificultat mitjana. Estil d'aprenentatge: coneixement-comprensió i aplicació.

*Llegeix la font següent i després digues quina o quines de les afirmacions són certes. Tria una de les opcions encapçalades per lletres

Sempre compraven homes forts, ben capacitats per treballar, que poguessin dirigir l'arada amb els bous. Quan es feien vells, els venia per no haver d'alimentar boques inútils. Sempre els comprava entre els més joves ja que així els podria educar, tal com succeeix amb els gossos joves, que són més fàcils d'ensinistrar que els adults.

Plutarc. *Vides paral·leles*

El text es refereix a:

- a) Lliberts
- b) Esclaus
- c) Patricis
- d) Plebeus

*He triat la resposta anterior perquè es refereix a persones que són:

- a) comprades i venudes com els animals
- b) educades com a membres de bona família
- c) alliberades després de tota una vida de treball
- d) treballadors lliures sense fortuna pròpia

MODELS DE PREGUNTES DE CORRECCIÓ OBJECTIVA
ADEQUATS PER A PRIMER D'ESO

1. Model més senzill: el peu de pregunta i els enunciats dels distractors i de la resposta directes. (Aquest exemple és de coneixement-informació).

- L'Edat Mitjana se situa:
  - a) *Abans de l'Edat Moderna*
  - b) *Després de l'Edat Contemporània*   **Es pot considerar fàcil**
  - c) *Abans de l'Edat Antiga*
  - d) *Després de la Prehistòria*

- Quina és la sèrie ordenada correctament?
  - a) *segle VI aC, segle I dC, 324 aC, 223 dC*
  - b) *segle VI aC, 324 aC, 233 dC, segle I dC*   **Difícil**
  - c) *segle VI aC, 324 aC, segle I dC, 223 dC*
  - d) *segle VI aC, segle I dC, 223 dC, 324 aC.*

2. Model senzill a propòsit d'una font textual. A propòsit d'un text es proposen directament tres distractors i una resposta. (Aquest exemple és de coneixement-comprensió ja que l'alumnat ha d'aplicar conceptes que ja posseeix i que són sinònims del que s'afirma al text).

- Llegeix el text següent.

Els ibers, els primers habitants històrics de Catalunya, practicaven l'agricultura (cultivaven, ordi, blat, pèsols, llenties, veces...) i la ramaderia. De la llana que obtenien de les ovelles en feien teixits. D'això se n'ocupaven les dones.

Disposaven, a més, d'una tecnologia del ferro molt desenvolupada (tenien aixades, espases, ganivets, grapes per unir bigues, etc.). Aquestes activitats econòmiques van ser molt productives i els van permetre tenir excedents que podien intercanviar. La prova està en el fet que van ser els primers habitants de Catalunya que van encunyar moneda

D'acord amb el que diu el text, els ibers,

- a) No practicaven el comerç
- b) Feien vestits de seda
- c) Practicaven activitats pròpies del sector primari   **Fàcil**
- d) No realitzaven activitats del sector secundari.

3. Model més complex a partir d'una font textual (En aquest cas es tracta també de coneixement comprensió. És un exemple de la utilització d'un dels formats de la fórmula K per a quatre afirmacions).

- Llegeix el text següent i digues quines afirmacions són correctes. Tria una de les opcions encapçalades per lletres

Els ibers, els primers habitants històrics de Catalunya, practicaven l'agricultura (cultivaven ordi, blat, pèsols, llenties, veces...) i la ramaderia. De la llana que obtenien de les ovelles en feien teixits. D'això se n'ocupaven les dones.

Disposaven, a més, d'una tecnologia del ferro molt desenvolupada (tenien aixades, espases, ganivets, grapes per unir bigues, etc.). Aquestes activitats econòmiques van ser molt productives i els van permetre tenir excedents que podien intercanviar. La prova està en el fet que van ser els primers habitants de Catalunya que van encunyar moneda

1. Els ibers cultivaven cereals
2. Realitzaven activitats comercials
3. No tenien economia dinerària
4. Fila i teixir era una activitat masculina

- a) 1, 2
- b) 3, 4
- c) 3
- d) 1, 2 i 4

4. Model senzill a partir d'imatges. (Sobre una imatge es proposa una qüestió directa amb tres distractors i una resposta).

- A quina mena de personatge de l'Antic Egipte correspon aquesta escultura?

- a) Un faraó
- b) Un escriba
- c) Un sacerdot
- d) Un artesà

5. Model més complex a propòsit d'imatges. Sobre les imatges es fan afirmacions i es demana a l'alumnat que triï una de les opcions encapçalades per lletres. Exemple d'un dels formats de la fórmula K (Triar una sèrie de tres sobre 6 afirmacions).

- Observa les imatges i indica quines de les afirmacions que se'n fan són correctes. Tria una de les opcions encapçalades per lletres.

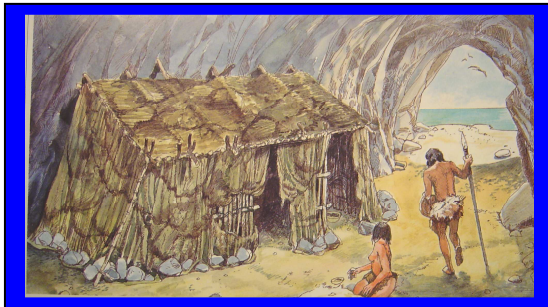
Imatge A

Imatge B

Imatge C

Imatge D

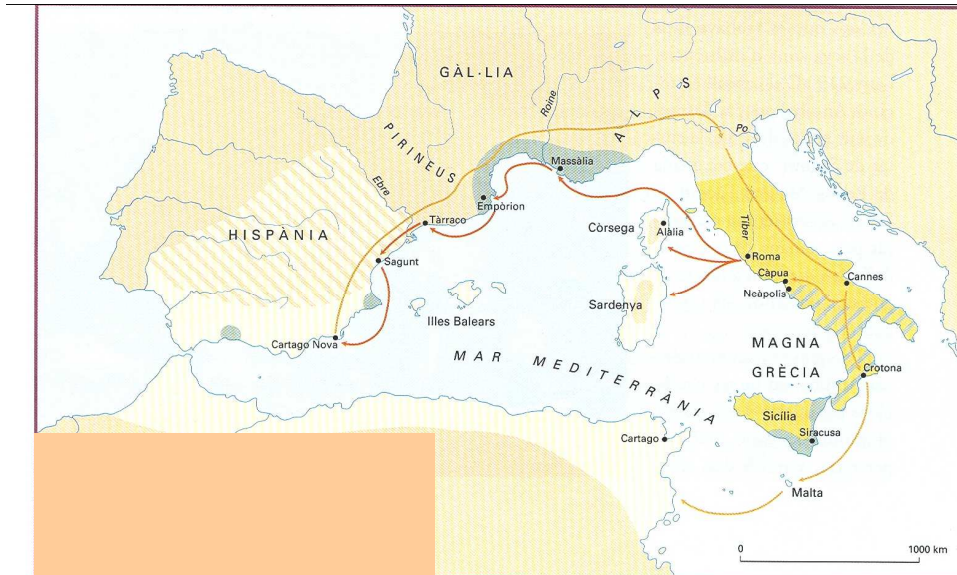
1. La imatge A pertany a l'Edat Contemporània
2. La imatge A pertany a l'Edat Moderna
3. La imatge B pertany a l'Edat Mitjana
4. La imatge C pertany a l'Edat Antiga
5. La imatge D pertany a la Prehistòria
6. La imatge D pertany a l'Edat Antiga

- a) 1, 2, 3
- b) 4, 5, 6
- c) 1, 3, 5
- d) 2, 4, 6

6. Models a propòsit d'un mapa històric. Aplicació de la fórmula K de sis respostes per triar-ne tres.

- *Observa el mapa i digues quines de les afirmacions que se'n fan són correctes. Tria un de les opcions encapçalades per lletres.*

1. Els Romans van ser els primers a atacar Cartago per mar
2. Anníbal va ser el primer a atacar Roma sortint des de Cartago Nova
3. Massàlia i d'Empòrion eren colònies cartagineses
4. Els Romans per tallar la rera guarda cartaginesa van desembarcar a Empúries
5. El mapa representa els primers anys de la primera guerra púnica
6. El mapa representa els primers anys de la segona guerra púnica

- a) 1, 3, 5
- b) 2, 4, 6
- c) 3, 4, 5
- d) 1, 2, 6

- *D'acord amb el que saps i el que diu el mapa digues quines de les afirmacions són correctes. Tria una de les opcions encapçalades per lletres.*

1. La zona central i occidental de la península Ibèrica entre l'Ebre, el mar i la part final del Guadiana era de domini cartaginès
2. La República romana ocupava gairebé tota la península Itàlica i l'illa de Sicília
3. Al costat de la població d'Alàlia, a l'illa de Còrsega, va tenir lloc una batalla decisiva durant la segona guerra púnica
4. Els Romans van atacar directament Cartago per mar sortint del port de Crotona, passant per l'illa de Malta i desembarcant a la costa d'Àfrica.
5. La capital dels cartaginesos durant la segona guerra púnica va ser la ciutat de Sagunt.
6. Els Romans van entrar a la península Ibèrica durant la segona guerra Púnica desembarcant a Empúries l'any 214 aC.

- a) 1, 3, 5
- b) 2, 4, 6
- c) 3, 4, 5
- d) 1, 2, 6

7. Model de relació entre conceptes i definicions. (Comprensió).

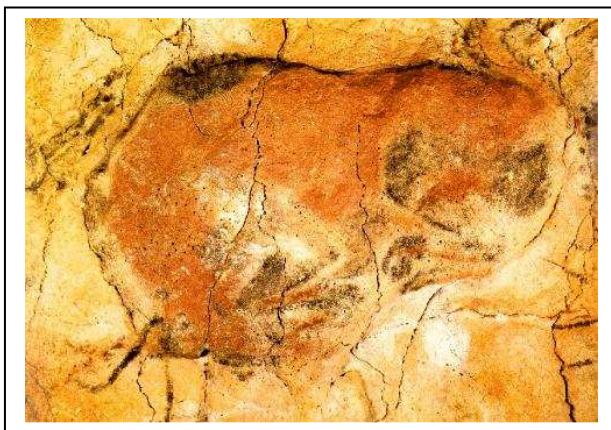
- *Relaciona els nom amb les seves definicions. Tria una de les opcions encapçalades per lletres.*

A. Faraó	1. Persona que fa amb les mans i eines productes com ceràmica, mobles, armes o teixits
B. Escriba	2. Persona sagrada que fa d'intermediari entre les divinitats i les persones
C. Artesà	3. Persona que és propietat d'una altra persona. Poden ser venuts i comprats i no cobraven per la feina que els manaven fer.
D. Esclau	4. Mot egipci que vol dir 'casa gran' i es refereix al rei d'Egipte que vivia en una gran palau i era tingut per un déu
E. Sacerdot	5. Persones que sabien escriure sobre papir o sobre pedra a l'antic Egipte
	6. Persona que està sotmesa a un poder polític que no pot elegir.

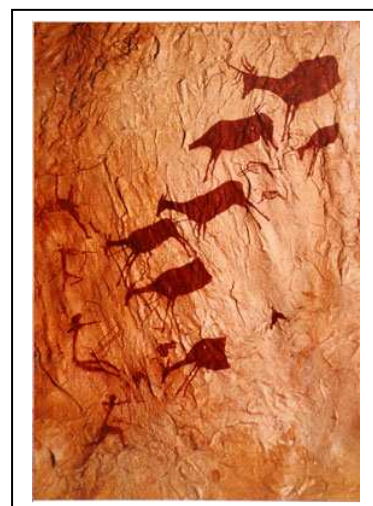
- a) A4, B5, C1, D3, E2
- b) A4, B6, C2, D3, E3
- c) A3, B5, C1, D2, E3
- d) A3, B5, C2, D2, E6

8. Model de relació entre dues imatges. (Fórmula K de 4 afirmacions per triar-ne dues).

IMATGE A

IMATGE B

- *Quines de les afirmacions sobre aquestes imatges són correctes? Tria una de les opcions encapçalades per lletres.*

1. Les dues pintures pertanyen a l'Edat Antiga.
2. La imatge A pertany és un pintura parietal prehistòrica de l'escola franco-cantàbrica.
3. La imatge B es caracteritza per ser animalista, polícroma i per no formar escenes.
4. Les dues imatges són pintures parietals paleolítiques.

- a) 1, 2
- b) 3, 4
- c) 1, 3
- d) 2, 4